

האליזר

עלון לשבת קודש

בס"ד

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

להצלחת כל התורמים לעלון, הם ובני משפחותיהם יתברכו בכל הברכות והישועות

נושא השבוע: זהירות בדרכים [ד]

א' בתמוז תשפ"ה 1581 (שנה ל')

ההפטרה: "ויאמר שמואל" (שמואל א, יא)

פרשת קורח

"ויקח קורח" (טז, א)

מה לקח קורח? מפרש רש"י: "לקח את עצמו לצד אחד". ועלינו להבין, למה נקטה התורה דווקא בלשון לקיחה?

הסביר רבי יהונתן איבשיץ זצ"ל: בדרך כלל כאשר ממנים פרנס על הציבור, מבקשים ממנו שיסכים לקבל את המינוי, אולם קורח לא המתין שיפנו אליו אלא לקח את המינוי לעצמו על דעת עצמו. אולם אדם שיראת השם בלבבו, בהכירו את גודל האחריות המונחת על כתפיו אינו נוהג כך, אך קורח לא רק שלא חשש למנות את עצמו, הוא אף סבר שיצליח לשכנע את הציבור כנגד מנהיגי הדור משה ואהרן ובכך לקח מקח רע לעצמו ויצר תקדים לקרוא תגר כנגד ההנהגה וסופו שניזוק לאין שיעור. (דורש ציון) ה"ה לענין "זהירות בדרכים", צריך אדם להקפיד על כללי הזהירות ולא למנות את עצמו ל"בעל הבית" על הכביש, ובפרט אם הוא בעל חזות דתית או משמש בתפקיד ציבורי כמחנך ילדי ישראל, ומהווה דמות לחיקוי לסובבים אותו לכן לא יהיה פזיז וינהג שלא כהוגן כגון: שחוצה כשהרמזור אדום בתואנה שהוא ממהר למקום עבודתו לחנך ילדי ישראל, אם כן איזו דוגמא הוא משמש עבורם?! גם הורים הרוצים להקנות לילדיהם את כללי הזהירות, הדוגמא האישית טובה יותר מאלף מילים ואזהרות!!".

"ויקח קורח בן יצהר" (טז, א)

את הרמז למניעיו הבלתי טהורים של קורח אנו מוצאים במילים "בן יצהר". קורח הלך בשרירות ליבו, בדרכי יצר הרע, שהוא ר"ת של המילה "יצהר", ללמדנו שכל המחלוקת שחלק על משה ואהרן נבעה מכוחו של היצר הרע.

המחלוקת נגרמת משום שכל אדם רואה רק את הצד שלו, אם רק היה משכיל להבין שיש שני צדדים וגם לשני יש מה לומר בנידון ואפשר להגיע לפשרה.... גם בכביש צריכים הנהגים לנהוג בחכמה ולא לחפש תמיד את הצדק, ובוודאי שלא להיגרר למצבים של לעשות "דווקא" לנהג שעקף אותם בצורה מסוכנת מבלי לאותת, שלקחו לו את המקום החניה שלו והוא כעונש מחליט לחסום אותו, וכבר שמענו על הסיפורים שכאלו שהסתיימו לא טוב....

הזהירות בידנו!

השקפת היהדות

פעם נסע מנהל ארגון "ונשמרתם לנפשותיכם" במונית ברח'

צפניה בירושלים, הנהג התווכח אתו האם מהירות הנסיעה גורמת לתאונות או לא?

פתאום הגיחה לכביש ילדה שריתה מוסתרת ע"י מכונית חונה, והנהג הבחין בה ממש ברגע האחרון והצליח לסטות בחדות ימינה והילדה ניצלה בחסדי שמים.

עכשיו הסכים הנהג עם דעת מנהל הארגון ואמר: "אילו הייתי נוסע קצת יותר מהר, לא הייתי יכול להימנע מתאונה קשה ר"ל, אתה צודק, המהירות גורמת לתאונות".

ע"פ "אור החיים" אופק ת"א * לא לעיין בתפילה * שקיעה 7:52-7:52 * סוף זמן ק"ש 8:26-8:28

כניסת שבת: 7:32 יציאת שבת: 8:23 יציאת שבת: 9:18

כשאנו שומעים על חיילים שנפגעו או נהרגו במלחמות או על אזרחים שנפגעו בפעולות איבה ה"י ליבנו נחרד ומתכווץ מצער וכאב, אך אם נבדוק יתברר לנו כי מספר ההרוגים בתאונות דרכים מאז קום המדינה ועד היום **גבוה יותר**, והוא עומד על כ- 35,000 בני אדם כשמתוכם 5,071 ילדים. ונדע כי יש באפשרותנו לצמצם את הנגע הנורא הזה ע"י שנשמור על כללי הזהירות בדרכים, אם זה **מצד הנהגים**: לנהוג יותר בסבלנות ולא מתוך לחץ ורצון להגיע ליעד מהר יותר, ואם **מצד הולכי הרגל**: להיות ערניים לנעשה בכביש ולא להיות שקועים בשיחה בנייד, לעבור את הכביש במקום שמותר ולא להכניס עצמם למצב של ספק סכנה.

על ההורים לשמור על ילדיהם ולא לשלוח ילדים קטנים לשחק בשכונה ללא השגחה וכל שכן לא לשלוח ילדים קטנים שישמרו על אחיהם הפעוטים – העיקר שלאמא יהיה שקט.

גם כשהאמא יוצאת עם ילדיה לגינה הציבורית עליה לבחור גינה שאינה סמוכה לכביש, שלא יהיה מצב שאחד הילדים ירוץ לפתע לכביש. וכבר קרה שפעוט רץ לכביש או ילד אחרי כדור מתגלגל...

התאונה שהפרידה ...

מעשה שהיה

הם היו חברים מגיל צעיר, התגוררו באותו רחוב, הלכו לאותו גן ולמדו בביה"ס יחד. הם היו ממש כמו אחים, הם המשיכו ללמוד באותה ישיבה וחברותם רק הלכה והתהדקה. מדובר בבעלי החבר שלו, מאיר (שם בדוי).

התחתנו וכעבור 3 חודשים גם מאיר. כעבור שנה נולד לנו בן ושנה וחצי אח"כ תאומים. למאיר נולדו 2 ילדים. כשבני הגיע לגיל 5.5 רשמנו אותו לגן מצוין אך מרוחק. לאחר שנה הכניס מאיר את בנו לאותו גן, הם נעזרו זה בזה ועשו תורנות בהסעת הילדים לגן, אך יום אחד ההסדר הזה נפסק... "היום השחור" אנו מכנים אותו.

בעלי נהג לנעול את הדלת הפונה לכביש והיה אומר לילדים לצאת מהצד של המדרכה, אצל מאיר הם היו יוצאים מאיזה צד שהתחשק להם, ואנחנו לא ידענו.

יום אחד יצא בננו שלומי מהדלת הפונה לכביש, רכב שהגיע במהירות פגע בו והוא נהרג במקום. חיינו השתנו ללא היכר, לא היה לנו מושג כיצד לאסוף את השברים, בננו האהוב איננו.

ההלוויה והשבועה עברו כמו מולנו, מבלי יכולת לקלוט את האסון הנורא.

מאיר נכנס להלם והסתגר בתוך עצמו ולאחר מספר ימים אור כוחות ובא לנחם... איני רוצה לתאר מה היה שם... הטרגדיה הובילה לנתק מוחלט. מאיר שלח מכתבי סליחה והתנצלות אבל אנחנו פשוט לא הגבנו, הוא היה מחכה לבעלי שיצא מהבית והיה בוכה לפניו שישלח לו ושלא ישכח את החברות שלהם, אך בעלי אמר לו בקול מנוכר שהוא אינו מעוניין להמשיך ולהיות בקשר.

כעבור חודש עברנו דירה לעיר אחרת, לאחר 9 חודשים ילדתי בת, הרגשתי שזו מתנה משמים על מה שאירע, הבת היתה מעין תרופה שהקלה מעט על האבדן הנורא.

חודש אח"כ הוזעקתי בדחיפות לבית חולים. בעלי התמוטט בעבודה, הוא נלקח לביה"ח ובבדיקות הסתבר שהוא סובל מאי ספיקת כליות, הכליות שלו פשוט חדלו מלתפקד.

נכנסנו לעולם חדש, בעלי החזק, החסון והנמרץ הפך לשבר כלי, עזב את עבודתו והפך לנכה מאה אחוז כשהוא נזקק לדיאליזה 3 פעמים בשבוע. לא האמנתי שזה קורה לנו, זו היתה מכה כואבת ומתמשכת. חולשה קבועה, נסיעות קבועות לביה"ח, חיבור לדיאליזה שמתירה את הגוף, חיינו הפכו לבתי נסבלים. נרשמנו בתור להשתלת כליה אך נאמר לנו כי התור ארוך ועלול לקחת שנים, גם בגלל סוג הדם הנדיר של בעלי שמקשה על מציאת התורם.

אחרי שנה הוברר לנו כי הדיאליזות אינן מספיקות ובעלי נמצא באי ספיקת כליות קשה, נותרו לו 3 חודשים לחיות עד לקריסה סופית ר"ל והוא זקוק להשתלה דחופה להצלת חייו.

עולמנו חרב עלינו, חזרתי הביתה ישירות לספר התהילים ואמרתי: "ריבונו של עולם, אם הסיפור הזה יסתיים בטוב אפרסם אותו ברבים ובכך יתגדל שמך בעולם".

ניגשתי לרב השכונה וסיפרתי לו את כל הסיפור, הוא השתתף בצערי ואמר: "לכי הביתה ותתחילי להתפלל, אני גם אלך לגדולי הדור וארעיש עולם למענכם". סיימתי בכל יום 3 ספרי תהילים אך דבר לא השתנה, ראיתי את בעלי דועך מול עיני. חודשיים לאחר מכן, בעלי נקרא לבית החולים ונאמר לו כי יש תורם עבדו. הודיתי לה' על כך בכותל ואח"כ בישרתי לרב את הבשורה המשמחת כי נמצא תורם, הרב שמח ואמר לי להמשיך להתפלל. בעלי עבר את הניתוח בהצלחה, ההחלמה היתה מהירה הוא שוחרר מביה"ח וחזר לחיים, פשוטו כמשמעו. השקט והשלום חזרו לחיינו, בעלי חזר לעצמו. כחצי שנה לאחר הניתוח הגיע בעלי למקום עבודתי וביקש לשוחח איתי, הבנתי שיש לו משהו חשוב לומר לי. ירדתי, ישבנו ברכב, הוא נראה חיוור כולו, נחרדתי, מה הוא הולך לספר לי?

והוא סיפר: "עשיתי חשבון נפש גדול על מה שקרה לי ואיך אני יכול לשלם לקב"ה על החסד הגדול ולפתע נזכרתי במאיר, האמת שחשבתי על זה במהלך המחלה אך זה גרם לי רק למרמור. כעת שמצבי השתפר, יכולתי לחשוב על כך שאולי זה לא בסדר שלא מחלתי לו והחלטתי לעשות מעשה. התקשרתי לחבר משותף, הוא שמח מאוד לשמוע את קולי ושאל איך אנחנו מתאוששים... מדבריו הבנתי שהוא אינו יודע על מחלת הכליות שלי ואז שאלתי בעדינות מה קורה עם מאיר והוא ענה: "בסדר, הוא מתאושש מהניתוח אבל מהסיפור שלכם אני חושב שהוא יתאושש לעולם". "איזה ניתוח?" שאלתי.

"אה, שכחתי שאתה מנותק, מאיר התנדב לתרום אחת מכליותיו, זה היה לפני חצי שנה בערך, הוא עשה זאת כדי לכפר על מה שקרה, אף שאיש אינו מאשים אותו..."

נפרדתי ממנו, ניתקתי את הטלפון וכמעט התעלפתי, אין לי ספק שיש קשר בין התרומה שלו לניתוח שלי, אני פשוט מרגיש את זה אבל אין לי שום דרך..."

"יש דרך" אמרתי וביקשתי ממנו לנסוע לבית הרב, היה לי ברור שיש לו קשר לעניין. כשהרב ראה את הסערה על פניו, הוא הבין. "מאיר ביקש ממני לפעול אצלכם שתמחלו לו, ראיתי כמה אתם כאובים וידעתי שלא הגיעה העת, הרגעתי אותו ואמרתי לו להמתין בסבלנות ועוד חזון למועד..."

כאשר חלית במחלת הכליות, לא יידעתי את מאיר כי לא חשבתי שיש ענין בכך, אך כשהודעת לי על ההחמרה במצב ועל הצורך הדחוף בהשתלה, החלטתי לספר זאת למאיר. מיד שסיפרתי הוא אמר בשקט: "יש לי את סוג הדם שלך", למאיר לא היו התלבטויות, הוא מיד אמר שהוא מעוניין לתרום אך חשש שאם תדעו תדחו אותו. פניתי לאחד מעסקני הרפואה והוא כבר דאג לעשות את הבדיקות שאישרו שאכן נכון הדבר וכי יש התאמה לביצוע ההשתלה, מכאן הדברים התגלגלו במהירות.. וכעת אתה צריך להחליט, מאיר עשה זאת כדי לכפר על דברים שבינו לבין שמים, אתה תחליט אם זה מספיק גם למה שבינו ובינכם".

בעלי היה נרגש ואני בכיתי, אמרנו לרב שאיננו יודעים כיצד ליצור קשר עימו אך הרב אמר שיארגן את הפגישה. קשה לתאר במילים את הפגישה שהתקיימה בלובי אחד המלונות, אך בעקבותיה שב מאיר להיות חברו הטוב של בעלי.

כיום אנו הורים ל- 3 ילדים חמודים, בעלי עוסק בחינוך ורואה ברכה בעמלו ואני עקרת בית שמודה לה' שהביא אותנו אל הסוף הטוב...

(אנשים מספרים על עצמם 7)

הלכות זהירות בדרכים[ד]

פינת ההלכה

הולך רגל [ד]

א. הולך רגל חייב ללמוד ולדעת את הכללים של הזהירות בדרכים (ס' בזכות וגשמרתם לגר"א פינהלדר), ומחויב על פי התורה לשמור ולקיים את כללי זהירות אלו (משפטי התורה לגר"א ספין ח"א סי' ז, נתיבות החיים לגר"א מורסקי ערך ז פ"א ס"כ וס'ן דעת כל גדולי ישראל). שנאמר: (דברים ז, ט): "ונשמרתם מאוד לנפשותיכם", וכן נאמר (דברים ז, טו): "רק השמר לך ושמור נפשך" (ואין למו מכשול לגר"א ישראל ח"ד פ"ח).

ב. כשרוצים לחצות כביש ויש מעבר חצייה בקרבת מקום, יש לחצות במעבר חצייה דווקא ונתיבות חיים ערך ז פ"ב ס"ח, בזכות וגשמרתם עמ' 62-59, הלכ"ז 7) אך קודם לכן יש לנקוט בצעדים הבאים:

© לבדוק ששדה הראיה משני צידי מעבר החציה פנוי כדי שיוכל לראות אם מתקרבים רכבים ולהראות כדי שרכבים יראו אותו ויעצרו והוא יוכל לעבור, ולכן יש לבדוק אם ישנן מכוניות חונות משני צידי מעבר החציה [שלא כדין] המפריעות לראות, ואם כן אין לחצות שם (בזכות וגשמרתם

© יש להסתכל ולוודא שהכביש פנוי:

כשמעבר החציה בכביש רגיל: מספיק להסתכל ימינה ושמאלה.

כשמעבר החציה בצומת: יש להסתכל לכל הצדדים.

הטעם: היות ומדובר בצומת הרכבים מגיעים למעבר חציה מכוונים שונים.

* אם קבוצה של אנשים חוצה את הכביש, צריך כל אחד ואחד להסתכל ולראות שהכביש פנוי ולא לסמוך על הראשון שראה ועבר.

דוגמא ממעשה שהיה: סיפר שמעון כהן, הלומד בכיתה ו' בתלמוד תורה בירושלים: בוקר אחד נסענו אני ושני חברי באוטובוס לתלמוד תורה, כשירדנו מן האוטובוס היינו צריכים לחצות את הכביש במעבר חציה, חברי הראשון הסתכל ימינה ושמאלה וראה שהכביש פנוי וחצה את הכביש, אחריו עברתי גם אני כשאני "סומך" על חברי שבדק שהכביש פנוי, חבר השלישי שרצה להשיג אותנו התחיל לרוץ בכביש מבלי להתבונן. מכונית שהגיעה באופן פתאומי העיפה אותו ועצרה בחריקה, בניסי ניסים לא קרה לו כלום (נזכות ונסמכת עמ' 105).

© אם בכביש יש שני נתיבים ורכב עצר לו בנתיב הסמוך אליו, יסתכל שאין רכב שרוצה לעקוף בנתיב השני [שלא כדין] ויחצה את הנתיב הראשון, וכשרוצה להמשיך ולחצות את הנתיב השני יסתכל שוב ימינה ושמאלה, שאין רכב עוקף שמגיע במהירות שלא ראה אותו [מאחר והרכב הראשון הסתיר אותו] (נזכות ונסמכת עמ' 78).

דוגמא ממעשה שהיה: בשכונת מעלות דפנה בירושלים החזיקה אשה תינוק בן חודשיים והמתירה ליד מעבר חציה כדי לעבור כביש בעל 2 נתיבים [לאותו כוון]. נהג האוטובוס עצר לה והיא התחילה לעבור, פתאום הגיע במהירות נוסע באופנים חשמלית בנתיב השני [שלא ראה אותה כוון שהיתה מוסתרת ע"י האוטובוס ופגע בה כשנכנסה לנתיב השני. האשה נפצעה קל והתינוק נפגע קשה בראשו. רוכב האופנים פגע כשעקף במעבר החציה במהירות ומבלי לעצור ולוודא אם יש הולך רגל שחוצה את הכביש, וגם האשה טעתה שלא הסתכלה אחרי שעברה את האוטובוס שלא מגיע רכב במהירות בנתיב השני (נזכות ונסמכת עמ' 85).

דוגמא ממעשה שהיה: זוג רצו לעבור כביש במעבר חציה ברח' רבי יוחנן בן זכאי, רכב עצר להם בנתיב הסמוך למדרכה, הם הסתכלו שאין רכב מתקרב בנתיב השני והחלו לעבור, לפתע הגיחה מכונית מאחורי הרכב שעצר ועקפה אותו מהנתיב הנגדי במהירות והמשיכה כאילו לא קרה דבר, בני הזוג נבהלו וברגע האחרון נסוגו לאחור.

ג. ילד עד גיל 9 [כולל], שרוצה לחצות את הכביש במעבר חציה, אפילו שיש רמזור חייב ליווי של מבוגר (עיין נזכות ונסמכת עמ' 36, הלכ"ז).

הטעמים: היות והוא נמצא בשלבי התפתחות, כושר "הזהירות בדרכים" שלו לקוי בתחומים הבאים: תפיסה חזותית מוגבלת (שדה הראיה אצל הילדים מוגבל אם בשל קומתם הנמוכה, ואם בגלל שטוח הראיה אצלם פחות ב- 30% מהמבוגר), שמיעה מוגבלת (קושי לזהות את הכוון ממנו מגיעים צלילים – קושי לזהות את הכוון ממנו מגיע הרכב), התפתחות גופנית מוגבלת (שיווי משקל ויציבות נמוכים), מוגבלות קוגניטיבית (קושי בעיבוד מידע, הערכת סיכונים וזמן תגובה איטי) (הלכ"ז).

ד. ילד המבקש ממבוגר שיעביר אותו את הכביש, מצוה להעבירו וכל המקיים נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו קיים עולם מלא.

הסבר: יש בזה משום מצות גמילות חסדים וזה בכלל מצות "ואהבת לרעך כמוך", ופעמים יש בזה גם הצלת נפש מישראל, כוון שאם הילד ממתין זמן רב ולא יסייעו לו לעבור את הכביש, הוא עלול לחצות לבד ולהסתכן (נתיבות חיים סער 3 פ"ב ס"ד).

ה. מבוגר שרואה ילד עומד ליד מעבר חציה ונראה לו שהוא רוצה לחצות את הכביש יציע לו את עזרתו, שאולי הוא מתבייש לבקש וחי' יבוא לכלל סכנה אם יחצה לבדו (ד.ע.).

ו. מבוגר המעביר ילד כביש, יוודא שאין כלי רכב מתקרבים ויעבירו בזהירות גדולה ע"י שיאמר לו בפירוש לעמוד או לחצות, ולכתחילה ראוי שיעבור עימו יחד את הכביש.

הטעם: שאם יגיע לפתע רכב והילד יחצה לבד הוא עלול לטעות ולרוץ או לחזור לאחוריו מרוב בהלה ולהיפגע, לעומת זאת, אם הילד חוצה בליווי צמוד של מבוגר, המבוגר ידע לנהוג בשיקול דעת וגם בעל הרכב רואה יותר טוב את העוברים כוון שהמבוגר גבוה והילד נמוך (נתיבות חיים סער 3 פ"ב ס"ט וס"ק 30).

ז. הממהר לתפילה או למקום לימודו וילד מבקש שיעביר אותו את הכביש, אם יש שם אנשים אחרים יבקש מהם להעביר את הילד וימשיך בדרכו, שזו מצוה שאפשר לקיימה על ידי אחרים, אבל אם אין מי שיעביר את הילד, הוא מחויב לעשות כן אע"פ שיאחר ללימודו והקב"ה ישלם לו שכר הרבה (נתיבות חיים סער 3 פ"ב ס"ח).

לעלון האיחוד דרוש מפיץ לחלוקת העלון לחמישה בתי כנסת באזור ג' אשדוד ללא תשלום טל: 08-8644452